

Σίχνα- Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Ελλάδας

- *Εισαγωγικά:*

Το έθιμο των Σίχνων, ένα έθιμο άμεσα συνυφασμένο για εμάς τους Λιτοχωρίτες με την ημέρα των Θεοφανίων, ξεχωρίζει για την μεγαλοπρέπεια της εμφάνισης και τη μαζικότητα της πάνδημης συμμετοχής και εν τέλει δίνει στην περιοχή μας και στον εορτασμό αυτής της σημαντικής θρησκευτικής γιορτής έναν εντελώς ιδιαίτερο χαρακτήρα.

Πολύ σωστά λοιπόν, μετά από πολλά χρόνια ανελλιπούς τήρησης του εθίμου των Σίχνων, αυτό γίνεται πλέον πανελλαδικά γνωστό, χάρη στην προσπάθεια του Γιάννη Παπαζαχαρία που ετοίμασε και κατέθεσε, σε συνεργασία και υπό την αιγίδα του Δήμου Δίου-Ολύμπου, τον σχετικό φάκελο. Θα ήθελα να τον συγχαρώ για τη συνεχή προσπάθεια και την προσήλωσή του στον συγκεκριμένο στόχο.

Η προσωπική μου συνεισφορά στη διαδικασία ήταν ότι ορίστηκα ως σύνδεσμος του Δήμου προκειμένου να συνεργαστώ με τον Γιάννη προς αυτήν την κατεύθυνση. Ουσιαστικά βοήθησα στην τελευταία φάση της εργασίας του, στη γλωσσική επιμέλεια του τελικού κειμένου και στη συμμόρφωση με τις οδηγίες και διορθώσεις από το Υπουργείο Πολιτισμού. Ας μου επιτραπεί να σχολιάσω ότι δεν ήταν μια εύκολη διαδικασία, κράτησε καιρό, και έπρεπε να μπει σε πολύ συγκεκριμένο πλαίσιο ώστε να ενταχθεί στην Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά της Ελλάδας.

- *Μια σύντομη περιγραφή του εθίμου, απεικονίσεις του οποίου βλέπετε ήδη μπροστά σας:*

Τα Σίχνα είναι λάβαρα, δηλαδή σημαίες μεγάλες σε διαστάσεις (1,5 χ 1,15 μ.) πάνω σε μεγάλα κοντάρια, τουλάχιστον 8 μέτρων, με ασημένιο ή χρυσό σταυρό στην κορυφή. Φέρουν κρόσσια και μερικές φορές κουδουνάκια και έχουν σταυρό στη μέση και έντονα χρώματα, ώστε να διακρίνονται και να προξενούν οπτική και ηχητική εντύπωση από μακριά. Αντιπροσωπεύουν κάθε εξωκλήσι της περιοχής ή είναι αφιερώματα συντεχνιών και οικογενειών ναυτικών και συμμετέχουν με καθορισμένη ιεροτελεστία στον καθαγιασμό των υδάτων και στον εορτασμό των Φώτων στο Λιτόχωρο.

Ανήμερα των Θεοφανίων, ορίζονται εθιμοτυπικά οι άντρες που θα σηκώσουν τα Σίχνα, οι λεγόμενοι Σιχνοφόροι. Σήμερα υπάρχουν οικογένειες και άνδρες που κράτησαν το ίδιο Σίχνο για πάνω από 30 χρόνια. Είναι τιμή να συνεχίζει μια οικογένεια τη συγκεκριμένη παράδοση, να υψώνει περήφανα το Σίχνο σε όλη την πορεία της πομπής, η οποία ξεκινά από τον Άγιο Δημήτριο και τον Άγιο Γεώργιο και η συνάντηση των τριών ενοριών γίνεται στην Κεντρική Πλατεία του Λιτοχώρου, κάτω από το καμπαναριό του Αγίου Νικολάου, όπου βρίσκονται ήδη τα Σίχνα της

τρίτης ενορίας. Κατά τη διάρκεια της πομπής γίνονται στάσεις, όπου οι Σιχνοφόροι ψάλλουν ένα μακρόσυρτο και ιδιότυπο «Κύριε Ελέησον», το οποίο συνεχίζεται και μετά το αντάμωμα των τριών ενοριών και την πορεία προς το φαράγγι του Ενιπέα, που για εμάς τους ντόπιους φέρει την ονομασία «Λάκκος».

Κατά την διαδικασία ο σταυρός ρίχνεται μέσα στη γούρνα και οι νεαροί Λιτοχωρίτες βουτούν για να βρουν τον Σταυρό. Στο τέλος της διαδικασίας, τα Σίχνα βουτιούνται τρεις φορές στα παγωμένα και αγιασμένα νερά του Ενιπέα. Στην συνέχεια επιστρέφονται από τους Σιχνοφόρους στους κεντρικούς ναούς και την επόμενη ημέρα, ανήμερα του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, ξεκινά η αποσυναρμολόγησή τους και η φύλαξή τους.

Είναι σημαντικό να διαφυλαχθεί η παράδοση του τόπου μας από τους παππούδες μας σε εμάς και στα εγγόνια μας. Είναι σημαντικό να γίνονται γνωστά τα τοπικά έθιμα όχι μόνο στην ευρύτερη περιοχή, αλλά και πανελλαδικά. Γι' αυτόν τον σκοπό, ο Δήμος Δίου-Ολύμπου προτίθεται να προχωρήσει στην κατασκευή σχετικού ιστότοπου, όπου θα γίνεται περιγραφή του εθίμου και θα το συνδέει με το τουριστικό προϊόν της περιοχής (με την ανάλογη προώθηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης) και στην δημιουργία τμήματος έρευνας της λαογραφίας (άρα και του εθίμου) στον νεοσύστατο Οργανισμό Πολιτισμού και Αθλητισμού. Ο Δήμος Δίου-Ολύμπου έχει την πρόθεση να συνεχίσει την διαδικασία για τα Σίχνα για εγγραφή στον κατάλογο της UNESCO. Τέλος στον μελλοντικό σχεδιασμό είναι να προχωρήσει στην διοργάνωση ετήσιας ημερίδας λαογραφίας και την έκδοση σχετικών λευκωμάτων.